

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОБЛІКОВОГО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ І ЯВИЩ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

УДК 657.1:004:631

ГАЛУЗЕВО-СПЕЦИФІЧНА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ В УМОВАХ РИЗИКІВ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Баканова Діана

Здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: Розглядаються теоретичні та прикладні аспекти формування галузево-специфічної облікової політики аграрних підприємств як інструменту управління обліковою інформацією. Підкреслюється значення адаптації облікових методів до галузевих особливостей, ризиків зовнішнього середовища та вимог цифрової трансформації. Дослідження висвітлює, як вибір елементів облікової політики, підходів до оцінювання та процедур документування впливає на достовірність звітності й аналітичні можливості управління. Окремо акцентовано роль цифрових технологій і автоматизованих інформаційних систем у підвищенні прозорості облікових процесів та ефективності прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: облікова політика, аграрні підприємства, облікова інформація, галузева специфіка, управління даними, фінансова звітність, ризики діяльності, цифрова трансформація, автоматизація обліку, інформаційні системи.

Сучасні умови функціонування аграрних підприємств характеризуються високим рівнем невизначеності. Воєнний стан, інфляційні коливання та порушення логістичних ланцюгів формують нові ризики для системи обліку. За таких обставин облікова політика стає не формальним документом, а інструментом управління інформаційними потоками [3]. Вона визначає правила відображення господарських операцій і параметри оцінки активів. Її якість прямо впливає на достовірність фінансової звітності. Формування галузево-специфічної політики набуває стратегічного значення [1].

Дослідження доводять, що облікова політика є моделлю обліково-аналітичного процесу з урахуванням внутрішніх і зовнішніх ризиків [2]. Вона регламентує процедури спостереження, фіксації та узагальнення інформації про активи, зобов'язання і фінансові результати. Її структура включає методи оцінювання, правила документування та порядок складання звітності. Правильно сформована політика сприяє стратегічному плануванню та управлінню витратами. Вона також допомагає підприємству адаптуватися до змін середовища. Такий підхід підсилює економічну безпеку суб'єкта господарювання.

Особливості аграрної діяльності потребують диференційованого підходу до формування облікових правил. Ключовими об'єктами обліку виступають біологічні активи, які мають специфічні методи оцінювання. Наявна практика не забезпечує повної відповідності міжнародним стандартам через фрагментарність нормативної бази та застарілі інформаційні системи. Це ускладнює інтеграцію звітності у глобальний фінансовий простір. Додатковим обмеженням є дефіцит фахівців із сучасних облікових технологій. Така ситуація потребує розроблення галузевих методичних підходів.

В умовах нестабільної макроекономічної ситуації традиційна модель обліку демонструє обмеження. Вона не враховує вплив інфляції на оцінку активів і результатів діяльності. Дослідження показують, що історична оцінка призводить до недооцінки активів і викривлення фінансового результату. Це створює ризики сплати податків з умовного прибутку. Виникають проблеми з аналізом платоспроможності та фінансової стійкості. Такі викривлення підсилюють потребу в адаптивній обліковій політиці [5].

Методологічні підходи до формування політики мають поєднувати стандарти обліку, інструменти прогнозування та ризик-менеджмент. У наукових працях наголошено на необхідності інтеграції положень IAS 29, офіційних індексів цін і цифрових систем автоматизації. Використання ERP-систем і аналітичних алгоритмів підвищує точність розрахунків і швидкість обробки інформації. Це створює передумови для прогнозування фінансових результатів. Технологічна складова стає частиною облікової політики. Вона трансформує функції бухгалтерської служби.

Значну роль відіграє податковий аспект облікової політики. Встановлено, що вона визначає підходи до розрахунків із бюджетом і впливає на фінансову стабільність підприємства [4]. Грамотно сформована політика дозволяє оптимізувати податкове навантаження в межах законодавства. Вона знижує ризик спорів із контролюючими органами. Для цього необхідно забезпечити узгодженість внутрішніх процедур із податковими вимогами. Важливою умовою є регулярний перегляд положень політики.

Формування ефективної облікової політики залежить від системності підходів. Передумовою її результативності є зв'язок із функціями управління та стратегічними цілями підприємства. Вибір методів обліку активів, доходів і витрат повинен здійснюватися на основі критичної оцінки альтернатив. Такий вибір дозволяє вирішувати конкретні управлінські завдання. Політика виступає інструментом формування інформації для прийняття рішень. Вона забезпечує аналітичну основу управління.

Суттєвою проблемою залишається відсутність уніфікованих галузевих рекомендацій щодо облікової політики. Підприємства змушені самостійно адаптувати загальні стандарти до власних умов діяльності. Це підвищує ризик методичних помилок і знижує порівнянність звітності. Регуляторний вакуум стримує інвестиційну активність і ускладнює доступ до фінансових ресурсів. У таких умовах важливо формувати внутрішні стандарти обліку. Вони мають враховувати галузеві особливості та ризики.

Цифрова трансформація змінює підходи до організації бухгалтерського обліку. Автоматизація процесів дозволяє скоротити часові витрати на обробку даних і підвищити їх точність. Інтеграція інформаційних систем забезпечує синхронізацію фінансових і виробничих показників. Це підсилює управлінський потенціал облікової інформації. Використання цифрових технологій сприяє прозорості діяльності підприємства. Вони також знижують ризик помилок і викривлень.

Галузево-специфічна облікова політика аграрних підприємств повинна будуватися на принципах адаптивності, інтегрованості та технологічності. Вона має поєднувати вимоги стандартів, галузеві особливості та інструменти ризик-менеджменту. Такий підхід забезпечує формування достовірної інформації для управління. Він сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення моделей адаптивних облікових політик для різних типів аграрних суб'єктів. Це дозволить сформулювати цілісну методологічну основу їх інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Міненкова Н. В. Підходи до розробки галузево-специфічної облікової політики: кейси агросектору, ІТ та оборонної сфери. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2025. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2025-64-1>.
2. Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 1. С. 56–61.
3. Коваль Н. І., Слободянюк С. А., Якубишин О. С. Роль облікової політики в системі управління підприємством в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.66>.
4. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Єрмолаєва М. В., Сіренко О. В. Облікова політика та податкові ризики: сучасні рішення для бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15031740>.
5. Міненкова Н. В. Методи побудови облікової політики в умовах інфляції: коригування звітності та прогнозування. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 6 (57). DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-23>

Abstract: *The theoretical and applied aspects of the formation of industry-specific accounting policies of agricultural enterprises as a tool for managing accounting information are considered. The importance of adapting accounting methods to industry specifics, environmental risks and digital transformation requirements is emphasized. The study highlights how the choice of accounting policy elements, assessment approaches and documentation procedures affects the reliability of reporting and analytical management capabilities. The role of digital technologies and automated information systems in increasing the transparency of accounting processes and the effectiveness of management decision-making is particularly emphasized.*

Key words: *accounting policy, agricultural enterprises, accounting information, industry specifics, data management, financial reporting, business risks, digital transformation, accounting automation, information systems.*

Науковий керівник:

Дубініна М.В.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування*

Миколаївський національний аграрний університет